

Yttrande över remiss från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet gällande PM En utvidgad insamling och utlämning av djurhälsodata

Sammanfattning

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) anser, liksom Jordbruksverket, som utrett frågan om åtgärder för förbättrad inrapportering av djursjukdata, att djursjukdata är en informationskälla med stor potential att kunna bidra i arbetet med djurhälsa och antibiotikaresistens, samt kommunikation av mervärden med mera, men också att det befintliga systemet innehåller en del brister som bör åtgärdas.

SLU anser att den största bristen i förslaget som måste åtgärdas är att utlämnande av uppgifter från djurhälsoregistret även måste kunna göras till andra myndigheter än de som identifieras i förslaget, inte minst universitet, då forskning spelar en avgörande roll för att främja djurhälsan i Sverige.

Generella synpunkter

1.7 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2019:573) om myndigheters skyldigheter att lämna ut uppgifter om läkemedel för djur

Sverige har en djurhälsa i världsklass och kan stoltsera med en ansvarsfull användning av antibiotika och andra mediciner. Detta är inte någon slump utan beror till stor del på en unik och tillitsfull samverkan mellan våra myndigheter, universitet och näring. Forskningen, som är ett av fundamenten för vår goda svenska djurhälsa, bygger till stor del på djurhälsodata. Det är därför av stor vikt att universiteten i sin forskning även fortsatt har tillgång till djurhälsodata för att utföra oberoende och vetenskapligt grundad kunskapsutveckling inom området. Att inkludera forskning och epidemiologiska undersökningar som tillåtna ändamål för behandling av personuppgifter i djurhälsoregistret är således mycket angeläget. Denna forskning är avgörande för att vidmakthålla och utveckla djurhälsan och

djurvälfärden i Sverige till gagn för djurhållare och veterinärer – dvs de som bidragit med uppgifter till djurhälsoregistret.

För att säkerställa att myndigheter som bedriver relevant forskning kan få tillgång till dessa data för viktiga forskningsändamål, är det nödvändigt med tydliga bestämmelser och riktlinjer kring uppgiftsutlämning. SLU stödjer därför behovet av ett tillägg i förordningen för att säkerställa att djurhälsodata kan användas effektivt och ansvarsfullt inom ramen för forskning och epidemiologiska studier. Ett sådant tillägg kan formuleras så här:

”.. till universitet, om en sådan myndighet begär det och uppgifterna krävs för att den skall kunna bedriva forskning om djurhälsa och göra epidemiologiska sammanställningar”

De uppgifter som lämnas till myndigheten måste innehålla tillräcklig information för att direkt identifiera djurägaren, djurhållaren eller den som ställt diagnos, förordnat eller ordinerat läkemedlet. Detta krav är avgörande för att uppgifterna ska vara användbara och kunna kopplas till annan relevant information. Detta behov av identifieringsmöjlighet har identifierats som en brist i Jordbruksverkets utredning.

I ”Förslag till förordning (2024:000) om djurhälsoregister” står det i 7 § 5. att ”personuppgifter i djurhälsoregistret får behandlas för [...] forskning och epidemiologiska undersökningar”. Ett tillägg krävs således i *förordning om ändring i förordningen (2019:573) om myndigheters skyldigheter att lämna ut uppgifter om läkemedel för djur*, så att även myndigheter som bedriver relevant forskning omfattas av uppgiftsutlämningen. SLU ser fram emot att se dessa åtgärder för att främja vetenskaplig forskning och förbättrad djurhälsa bli implementerade på ett sätt som balanserar behovet av forskning med skyddet av personuppgifter och integritet. För utformningen av denna process kan man med fördel se på exempelvis socialstyrelsen som hanterar motsvarande data för människor.

Specifika synpunkter

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård

Föreslagen lydelse: Kap 2, 4a §

En veterinär ska till Statens jord-bruksverk lämna uppgifter om

- 1. användning av läkemedel för behandling av djur, och*
- 2. andra åtgärder för behandling av djur.*

I lagförslaget är det oklart vad som avses med ”andra åtgärder för behandling av djur” och det finns många tolkningsmöjligheter. Syftar det enbart på hur veterinären behandlat djuret som inte inbegriper behandling med läkemedel (t.ex.

sårvård, avlivning etc.) eller avses även vilka råd gällande fortsatt vård som lämnas till djurägaren och som denne förväntas utföra (t.ex. täta urmjölkningar)? Detta bör förtydligas, gärna med specifik lista på vilka åtgärder som i så fall ska rapporteras i en föreskrift. En grundförutsättning för hälso- och välfärdsövervakning på gårds- eller nationell nivå, och för forskning, är att diagnoser registreras även då inte läkemedel används.

Jordbruksverket skriver på sid 19 i promemorian att ”Det kan t.ex. handla om beslut om avlivning som sker utan läkemedelsanvändning, åtgärder vid förlösningsproblem och behandling av mastit (dvs. juverinflammation) genom tätare mjölkning.” Många lantbrukare och djurskötare utför idag själva sådana åtgärder på eget initiativ som enligt förslaget ska rapporteras in av veterinär, t.ex. behandlar en begynnande juverinflammation med täta urmjölkningar utan antibiotikabehandling, eller avlivar ett allvarligt skadat djur. Är tanken att en veterinär med VILA-ansvar ska rapportera in även de icke medicinska åtgärder som djurägaren utfört mellan veterinärens besök? Idag journalför djurägarna i regel inte att en ko har behandlats enbart med täta urmjölkningar. Om veterinären ska rapportera in övriga åtgärder för behandling som djurägare/djurskötare själva utfört behöver därför eventuellt även djurhållarens skyldighet att journalföra icke medicinska åtgärder för behandling utökas.

1.7 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2019:573) om myndigheters skyldigheter att lämna ut uppgifter om läkemedel för djur

Nuvarande lydelse: 2 och 3 §§ punkt 3.

3. till Europeiska läkemedels-myndigheten i den utsträckning som krävs för att den myndigheten ska kunna sammanställa och publicera statistik över försäljning och användning av antimikrobiella läkemedel för djur,

I enlighet med övriga ändringar skulle denna punkt i dessa paragrafer också kunna ändras till att gälla alla typer av läkemedel även om Europeiska läkemedelsmyndigheten i dagsläget endast begär ut uppgifter om antimikrobiella läkemedel. I framtiden är det möjligt att EMA kommer vilja göra sammanställningar av försäljning och förbrukning även av andra typer av läkemedel.

Beslut om detta yttrande har på rektors uppdrag fattats av dekan Rauni Niskanen efter föredragning av koordinator Linda Ferngren. Innehållet har utarbetats av professor Nils Fall vid institutionen för kliniska vetenskaper.

Rauni Niskanen

Linda Ferngren